

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu – Boljše spremljanje razmer s tesnejšim sodelovanjem med organi za pomorski nadzor: nadaljnji koraki v okviru Skupnega okolja za izmenjavo informacij na področju pomorstva EU

(COM(2014) 451 final)

(2015/C 230/16)

Poročevalec: Christos POLYZOGOPOULOS

Evropska komisija je 20. novembra 2013 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu – Boljše spremljanje razmer s tesnejšim sodelovanjem med organi za pomorski nadzor: nadaljnji koraki v okviru Skupnega okolja za izmenjavo informacij na področju pomorstva EU

COM(2014) 451 final.

Strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 11. novembra 2014.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje soglasno sprejel na 503. plenarnem zasedanju 10. in 11. decembra 2014 (seja z dne 10. decembra).

1. Sklepi in priporočila

1.1 EESO pozitivno ocenjuje obravnavano sporočilo, saj pomeni logično nadaljevanje prizadevanj za vzpostavitev učinkovitega in finančno rentabilnejšega pomorskega nadzora, kar je eden od strateških ciljev integrirane pomorske politike. Odbor poudarja, da je boljša izmenjava informacij med organi za pomorski nadzor bistvena za zaščito Unije, za njeno varnost, gospodarstvo in prihodnost njenega okolja.

EESO se zaveda, da je bil od priprave načrta iz leta 2010 ⁽¹⁾ dosežen napredek na evropski in nacionalni ravni, vendar ocenjuje, da bi bilo zlasti koristno, če bi ta napredek natančneje merili glede na cilje in šest korakov iz omenjenega načrta ter sporočila z dne 15. oktobra 2009 ⁽²⁾.

1.2 EESO je pred kratkim opozoril ⁽³⁾, da so na področju pomorske varnosti geopolitični, strateški in okoljski izzivi vse večji, zato Komisijo poziva, naj nemudoma konkretizira in pospeši „postopek pregleda, da bo ocenila izvajanje skupnega okolja na področju pomorstva in potrebo po nadaljnjem ukrepanju“ ⁽⁴⁾, ki naj bi se začel do leta 2018.

1.3 EESO priporoča, da se pri nadaljnjem razvoju CISE (skupno okolje za izmenjavo informacij) izkoristijo razširjeno področje uporabe in možnosti, ki jih ponuja pred kratkim objavljeno sporočilo o evropski strategiji za pomorsko varnost ⁽⁵⁾. Tako bo mogoče oblikovati posodobljen, skladen in vseobsegajoč pristop k pomorskemu nadzoru.

1.4 EESO poziva Komisijo, naj pojasni, kako bi bilo mogoče države članice „spodbujati, naj še naprej posodablja svoj računalniški sistem za pomorski nadzor“, če so na voljo le tista dodatna sredstva, ki so namenjena „za podpiranje majhnih izboljšav“ ⁽⁶⁾. Odbor priporoča, da se del prihrankov združi oziroma ponovno investira ter tako zapolni vrzeli v skupnem okolju za izmenjavo informacij in se ga na splošno izboljša.

⁽¹⁾ Načrt za vzpostavitev skupnega okolja za izmenjavo informacij za nadzor na področju pomorstva EU (COM(2010) 584 final).

⁽²⁾ Na poti k povezovanju pomorskega nadzora: Skupno okolje za izmenjavo informacij na področju pomorstva EU (COM(2009) 538 final).

⁽³⁾ Mnenje EESO o strategiji EU za pomorsko varnost (UL C 458, 19.12.2014, str. 61).

⁽⁴⁾ COM(2014) 451 final, str. 9.

⁽⁵⁾ Za odprto in varno svetovno področje pomorstva: elementi strategije Evropske unije za pomorsko varnost (JOIN(2014) 9 final).

⁽⁶⁾ COM(2014) 451 final, str. 8.

1.5 Glede na to, da gre za projekt na prostovoljni osnovi in je na tem področju pomembna politična volja, obenem pa obstajajo velike kulturne ovire, med drugim povezane z načinom razmišljanja, stereotipi in zakoreninjenimi načini dela, EESO spodbuja Komisijo, naj svoje delovanje osredotoči na ukrepe izobraževanja ali usposabljanja ter na lastne pobude za obnovo zaupanja, obenem pa naj izkoristi pozitivne izkušnje v zvezi s Forumom obalnih straž severnega Atlantika ali Mednarodnim združenjem za pomorsko signalizacijo (AISM).

1.6 Komisijo prav tako poziva, naj jasneje opredeli, s kakšnim naborom ukrepov se namerava kratkoročno in dolgoročno lotiti pravnih in tehničnih ovir, ki otežujejo ugotovitev učinkovitega CISE.

1.7 EESO opozarja, da so zaradi izredno hitrega razvoja informacijskih sredstev vsa nova okolja za izmenjavo občutljivih informacij, kot je CISE, izpostavljena kibernetičnim ali terorističnim napadom⁽⁷⁾, katerih možne posledice za varnost prevoza, trgovine, pristanišč, ladij, posadk in tovorov so lahko neizmerne. Odbor zato poziva Komisijo, naj nemudoma preuči vprašanje kibernetične varnosti v pomorskem prevozu in pripravi podrobne ukrepe za varovanje CISE. Poročilo revizijske službe ameriškega kongresa iz leta 2014 z naslovom Zaščita kritične pomorske infrastrukture priča o kritičnosti razmer na tem področju (glej <http://gao.gov/products/GAO-14-459>).

1.8 EESO poudarja, da bosta boljše spremljanje razmer in tesnejše sodelovanje med organi za pomorski nadzor prek CISE prispevala k varovanju ekološke celovitosti področja pomorstva EU, in sicer z boljšo zaščito biotske raznovrstnosti in morskih virov pred jedrskimi nesrečami, nezakonitim odlaganjem strupenih snovi, hudimi incidenti z onesnaževanjem ter podnebnimi spremembami. Izboljšanje varnosti podmorskih kablov in cevovodov bo poleg tega pripomoglo k večji energetski učinkovitosti.

2. Uvod

2.1 Če želimo razumeti tveganja in grožnje, je izjemno pomembno, da imamo pravočasno na voljo dostop do točnih informacij in lahko sestavimo skupno in preverjeno sliko o razmerah na morju. S povezovanjem različnih virov podatkov in usklajevanjem pristojnih organov je mogoče bolje razumeti sedanje pomorske izzive, z učinkovito uporabo omejenih virov pa ustvariti dodano vrednost.

2.2 Optimalna izmenjava informacij med organi za pomorski nadzor je tako eden od strateških ciljev integrirane pomorske politike. Vpeljava skupnega okolja za izmenjavo informacij na področju pomorstva EU je obravnavana v dveh sporočilih Komisije iz leta 2009 in leta 2010⁽⁸⁾.

2.3 Leta 2012 je krepitev pomorske varnosti s pomočjo povezanega nadzora morja postala temeljni sestavni del programa za spodbujanje modre rasti, katerega cilj je ustvariti rast in delovna mesta v pomorskem gospodarstvu⁽⁹⁾.

2.4 V nedavnem skupnem sporočilu iz leta 2014 o strategiji EU za pomorsko varnost⁽¹⁰⁾ je z argumenti podkrepljen pomen pomorskega nadzora in izmenjave informacij o pomorskih zadevah kot bistvenega in temeljnega elementa pomorske varnosti.

3. Glavne točke sporočila Komisije

3.1 V sporočilu je predstavljen napredek, ki je bil dosežen na evropski in nacionalni ravni, odkar se je začel izvajati načrt za vzpostavitev skupnega okolja za izmenjavo informacij (CISE). To skupno okolje pomeni proces stalnega prostovoljnega sodelovanja, katerega cilj je izboljšati znanje, učinkovitost, kakovost ter zmožnost odzivanja in usklajevanja v povezavi z ukrepi za nadzor na področju pomorstva EU ter spodbuditi inovacije.

3.2 Poleg same izmenjave informacij želi EU s CISE doseči tudi to, da s pomočjo decentralizirane mreže za pomorski nadzor, skladne z določbami o varstvu podatkov in mednarodnimi pravili, različne skupnosti uporabnikov te informacije uporabljajo na različne načine in korektno, pri čemer naj ne prihaja do podvajanja. CISE ne nadomešča obstoječih sistemov in platform za izmenjavo informacij ter ne vpliva na s tem povezane strukture ali zakonodajo v državah članicah.

⁽⁷⁾ Glej mnenje EESO na lastno pobudo o kibernetičnih napadih v EU (UL C 451, 16.12.2014, str. 31).

⁽⁸⁾ COM(2009) 538 final in COM(2010) 584 final.

⁽⁹⁾ COM(2012) 494 final.

⁽¹⁰⁾ JOIN(2014) 9 final, str. 8–10.

3.3 Natančneje, v načrtu⁽¹¹⁾ je bilo določenih šest korakov za razvoj CISE, in sicer opredelitev skupnosti uporabnikov, kartiranje nizov podatkov in analiza obstoječih vrzeli pri izmenjavi podatkov, opredelitev skupnih ravni klasifikacije podatkov, razvoj podpornega okvira, določitev pravic dostopa in zagotovitev skladnega pravnega okvira.

3.4 CISE zajema naslednje sektorje, na katere se nanašajo ukrepi: (1) pomorska zaščita (vključno z iskanjem in reševanjem), pomorska varnost in preprečevanje onesnaževanja z ladij, (2) nadzor ribištva, (3) pripravljenost in odziv na nenamerno onesnaževanje morja ter varstvo morskega okolja, (4) carina, (5) nadzor meja, (6) splošno uveljavljanje zakonodaje in (7) obramba.

3.5 Evropsko gospodarstvo bi lahko pri upravnih in obratovalnih stroških prihranilo 400 milijonov eurov letno, javni organi pa neposredno približno 40 milijonov eurov letno. S tem povezana vlaganja v prvih desetih letih po ocenah znašajo nekaj 10 milijonov eurov letno.

4. Splošne ugotovitve

4.1 EESO je s poudarjanjem obsega in pomena evropskega ladijskega prometa z vidika zaposlovanja in gospodarstva v prejšnjih mnenjih navedel pomembne ugotovitve in predloge glede številnih problemov, povezanih z evropsko pomorsko politiko⁽¹²⁾, ter zavzel podrobno opisano stališče glede splošnih vprašanj o varnosti na morju ter specifičnih vprašanj o integriranem pomorskem nadzoru, pri čemer je izpostavil, da je za zagotavljanje takšnega nadzora potreben integriran sistem⁽¹³⁾.

4.2 EESO se je zavzel za medsektorski pristop k upravljanju morij ter zlasti opozoril, da je za resnično povezan pomorski trg nepogrešljivo tesnejše sodelovanje med nadzornimi organi, obalno stražo in mornarico posameznih držav članic, za to pa bi bilo treba vzpostaviti skupno strukturo za izmenjavo informacij ter uvesti integriran sistem za pomorski nadzor⁽¹⁴⁾.

4.3 EESO je podprl tudi skupni nadzorni mehanizem za celotno EU, ki temelji na usklajenem pravnem okviru ter omogoča izmenjavo občutljivih in neobčutljivih informacij med organi držav članic EU, agencijami in uporabniki⁽¹⁵⁾.

4.4 EESO posebej poudarja, da je treba pojasniti in okrepiti strukture upravljanja in vire, če želimo poskrbeti za izvedljivost obravnavane pobude, ki je izjemno kompleksna in ambiciozna in pri kateri sodeluje več kot 400 organov, ki upravljajo z velikansko količino podatkov v zvezi s pomorskim nadzorom. Med njimi so javni organi držav članic EU in EGP ter različni organi EU, kot so Evropska agencija za nadzor ribištva (EFCA), Evropska agencija za upravljanje operativnega sodelovanja na zunanjih mejah držav članic Evropske unije (Frontex), Evropska agencija za pomorsko varnost (EMSA) in Evropska obrambna agencija (EDA).

4.5 Glede na to, da je to ukrepanje prostovoljno, in ob upoštevanju načela subsidiarnosti EESO poudarja, da imajo države članice glede na proračunsko varčevanje in krizo osrednjo vlogo, kar pomeni dodatno breme za njihove pristojne organe in zaradi česar nastajajo visoki stroški za posodobitev zadevnih informacijskih sistemov oziroma zagotavljanje njihove združljivosti, saj jih velik del (približno četrтина) temelji na monolitni in zastareli arhitekturi. (Glede tega glej delovni dokument služb Komisije SWD(2014) 224 final – *Povzetek ocene učinka in Gartner, 2013, Sustainability and Efficiency of Visions for CISE* (Trajnost in učinkovitost načrtov za CISE), Evropska komisija, Generalni direktorat za pomorske zadeve in ribištvo.)

⁽¹¹⁾ COM(2010) 584 final.

⁽¹²⁾ Glej zlasti: UL C 211, 19.8.2008, str. 31–36, UL C 128, 18.5.2010, str. 131–135, UL C 107, 6.4.2011, str. 64–67, UL C 161, 6.6.2013, str. 87–92, UL C 255, 22.9.2010, str. 103–109.

⁽¹³⁾ Glej zlasti: UL C 44, 11.2.2011, str. 173–177, UL C 67, 6.3.2014, str. 32–46, UL C 76, 14.3.2013, str. 15–19, UL C 168, 20.7.2007, str. 57–62, UL C 32, 5.2.2004, str. 21–27, UL C 61, 14.3.2003, str. 174–183, in UL C 458, 19.12.2014, str. 61.

⁽¹⁴⁾ UL C 107, 6.4.2011, str. 64–67.

⁽¹⁵⁾ UL C 44, 11.2.2011, str. 173–177.

4.6 EESO ob upoštevanju študije o oceni tveganj za pomorstvo EU za naslednjih 15 let meni, da bi bilo treba pri razvrščanju informacij za izmenjavo dati prednost učinkovitemu odkrivanju nevarnosti, groženj in pomanjkljivosti v vsakem posameznem sektorju, tako na morskih območjih kot na splošno. (Glede tega glej *Risk Assessment Study as an Integral Part of the Impact Assessment in Support of a CISE for the EU Maritime Domain* (Ocena tveganj kot sestavni del ocene učinka v podporo CISE na področju pomorstva EU), Wise Pens International, 2013, Evropska komisija, Generalni direktorat za pomorske zadeve in ribištvo.)

4.7 Zaupnost in zaščita osebnih in poslovno občutljivih podatkov sta v vsakem primeru izjemno pomembni vprašanji. EESO je mnenja, da se jima je treba posebej posvetiti in ju še bolje opredeliti, ter opozarja na svoje predhodne ugotovitve in priporočila v zvezi s tem.

4.8 EESO izraža zadovoljstvo nad doseženim napredkom pri izvajanju časovnega načrta v zvezi s CISE prek programov BlueMassMed, Marsuno in CoopP, ki so potrdili operativno potrebo po medsektorski izmenjavi informacij in pripomogli k razjasnitvi stanja; Komisijo poleg tega spodbuja, naj na tem področju še poveča svoja prizadevanja.

4.9 EESO pozdravlja tudi doseženi napredek pri uvajanju različnih sistemov⁽¹⁶⁾, katerih namen je izpolnjevanje ciljev s številnih področij ukrepanja; v nekaterih primerih se nanašajo na več kot eno področje.

4.10 EESO poudarja, da je morsko okolje EU s šestimi morskimi bazeni, najbolj oddaljenimi regijami in posebnimi značilnostmi otokov edinstveno, ter opozarja, da ozaveščenosti ter učinkovitosti CISE ni mogoče povečati, če se ne izboljša mednarodno, regionalno in čezmejno sodelovanje, saj so grožnje in nevarnosti na globalni ravni vedno resnejše; pri tem je treba ustrezno pozornost nameniti izmenjavi izbranih informacij s tretjimi državami ter preučiti varnostna vprašanja in vzajemnost teh podatkov.

4.11 EESO meni, da bo treba za usklajen pristop k pomorskemu nadzoru v EU in na mednarodni ravni upoštevati tudi vprašanja, povezana z načrtovanjem in izvajanjem misij in operacij v okviru skupne varnostne in obrambne politike (SVOP).

4.12 EESO izraža zadovoljstvo nad znatnim napredkom pri izmenjavi informacij med civilnimi in vojaškimi organi; slednji so eden od najpomembnejših imetnikov podatkov s področja pomorskega nadzora, zato poziva Komisijo, naj preuči možnost namenske uporabe sredstev Nata. Poleg tega opozarja tudi na primere zgledega civilno-vojaškega sodelovanja na nacionalni in evropski ravni v okviru Evropskega sistema varovanja meja (Eurosur).

4.13 EESO poziva Komisijo, naj pri razvoju CISE v večji meri uporablja vire in podatke, pridobljene iz vesolja, saj je pomorski nadzor eno od področij uporabe satelitskih sistemov EU. Službe za pomorski nadzor v okviru programa Copernicus (prej program GMES za „globalno spremljanje okolja in varnosti“) na primer podpirajo ukrepe za boj proti piratstvu, trgovini s prepovedanimi drogami, nezakonitemu ribolovu oziroma odlaganju strupenih odpadkov, v sodelovanju s službami, kot so agencija Frontex, Evropska agencija za pomorsko varnost (EMSA) in Satelitski center Evropske unije za nadzor kopenskih meja, s čimer prispevajo k zagotavljanju varnosti pri nadzoru zunanjih mej EU na morju.

4.14 EESO poziva Komisijo, naj nemudoma preuči vprašanje kibernetske varnosti v pomorskem prometu in pripravi podrobne ukrepe za varovanje CISE, pri čemer naj upošteva, da bo treba poskrbeti za posebej dejavno horizontalno usklajevanje med zadevnimi organi.

5. Posebna vprašanja

5.1 EESO poziva Komisijo, naj si na področju raziskav, razvoja in inovacij bolj prizadeva za obvladovanje težavnih tehničnih vprašanj, povezanih z medsebojno združljivostjo in arhitekturo aplikacij, sistemi in storitvami, na primer kar zadeva razlike v kakovosti podatkov iz različnih vrst programske opreme in sistemov, ki pomembno vplivajo na učinkovito izvajanje CISE in njegovo zanesljivost⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ COM(2014) 451 final, str. 5.

⁽¹⁷⁾ COM(2014) 451 final.

5.2 EESO ocenjuje, da bo vzpostavitev skupnega okolja za izmenjavo informacij na področju pomorstva za EU pomenila možnosti za zaposlovanje in inovativno poslovanje, zlasti z vidika informacijskih in komunikacijskih tehnologij. Zato spodbuja Komisijo, naj se osredotoči na ta pomemben vidik projekta.

5.3 EESO poziva Komisijo, naj se bolj posveti premagovanju kulturnih razlik pri izmenjavi in razširjanju informacij, ter meni, da za vzpostavitev zaupanja in razumevanja v zadevnih sektorjih in med njimi prek pristopa izmenjave informacij za ozaveščenost (angl. *care to share to be aware*) ne bo zadostovala zgolj objava nezavezujočega priročnika s priporočili o najboljših praksah glede izvajanja CISE.

5.4 Zaradi razlik pri medsektorskem povezovanju na področju pomorskega nadzora so prizadevanja, da bi te sektorje povezali prek CISE, zelo neusklajena. Nekatere države so tako poenostavile svoje informacijske sisteme za tovrstni nadzor, medtem ko se druge za to niso odločile. Nekatere so se močno angažirale, da bi na svojem ozemlju omogočile medsektorsko sodelovanje po elektronski poti, medtem ko druge za posamezne sektorje uporabljajo zaprte informacijske sisteme.

5.5 EESO pozitivno ocenjuje pobude Komisije za razvoj standardov, na podlagi katerih bi bilo mogoče zasnovati skupni podatkovni model – v tem primeru so to seznam izrazov, njihov pomen, dogovori o poimenovanju, formati podatkov in povezave med njimi –, ki bi predstavljal „prevajalsko“ orodje med različnimi informacijskimi sistemi za pomorski nadzor, zlasti med civilnimi in vojaškimi sistemi.

5.6 EESO je zadovoljen z doseženim napredkom pri uvajanju enotnih nacionalnih okenc, ki so osrednja nacionalna platforma za izmenjavo informacij, na kateri se sporočajo informacije o plovilih oziroma se te informacije delijo, v povezavi z enotnim sistemom Unije za izmenjavo pomorskih informacij, pa tudi z drugimi sistemi. Dobre prakse na tem področju, ki jih je opredelila Ekonomska komisija Združenih narodov za Evropo (UN/ECE), in njeno priporočilo št. 33 glede pospeševanja trgovine in prevoza predstavljajo koristne napotke za CISE.

5.7 EESO meni, da bi se bilo treba lotiti resnega vprašanja odvisnosti informacijskih platform od posameznih ponudnikov, saj to vpliva na njihovo medsebojno združljivost; približno 85 % informacijskih sistemov za pomorski nadzor v državah članicah namreč temelji na specifični lastni infrastrukturi in niso standardizirani, kar pomeni, da je od ponudnikov odvisno, kdaj bodo ti sistemi posodobljeni ali prilagojeni.

V Bruslju, 10. decembra 2014

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henri MALOSSE
